

TA'LIMDA INTERFAOL TA'LIM TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI

Burhonova E'zoza Baxtiyor qizi

Nurota tuman 2-son politexnikumi

Biologiya fani o'qituvchisi

Annotatsiya. Ushbu maqolada ta'lim samardorligini oshirishda interfaol ta'lim texnologiyalari va ulardan foydalanishning ahamiyati, ta'limda texnologiya, o'qitish tushunchasining mazmun mohiyati, tanqidiy fikrlash bilan bog'liq funksiyalarni ta'limni shaxsga yo'naltirilgan tizimi vositasida amalga oshirilishi, interfaol ta'lim texnologiyalari ulardan foydalanish imkoniyatlari keltirilgan.

Kalit so'zlar: texnologiya, ta'lim texnologiyasi, o'qitish texnologiyasi, pedagogik texnologiya, ta'lim berishni texnologiyalashtirish, innovatsion yondashish.

Hozirgi davrda ta'lim jarayonida interfaol metodlardan foydalanish talab etilayotgan ekan, o'quvchini doimiy ravishda o'z fikrini to'liq ifodalashga, o'z yo'li va maqsadini mustaqil belgilashga, zimmasidagi ma'suliyatni his etishga o'rgatilishi talab etiladi. Interfaol metodlardan foydalanish orqali ta'lim saviyasi yaxshilanadi, o'zlashtirishda qiynalayotgan bolalar faollashadi, dunyoqarashi va tafakkuri boyib boradi. Shunga ko'ra, ta'lim samardorligini oshirish borasida gap ketganda interfaol ta'lim texnologiyalar, faol va interfaol ta'lim texnologiyalari tushunchalariga doimiy duch kelamiz. Shu o'rinda aytish joizki, o'qitishning passiv modelida o'qituvchi asosiy aktyor va darsning boshqaruvchi yo'nalishida bo'lib, ta'lim oluvchilar o'qituvchining ko'rsatmalariga bo'ysunadi va passiv tinglovchilar sifatida harakat qilishadi. O'qituvchining darslarda ta'lim oluvchilar bilan aloqasi bir tomonlama bo'lib, so'rovlar, mustaqil, nazorat ishlari, testlar va boshqalar orqali amalga oshiriladi.

Ushbu turdagi darslarning ijobiy jihati o'qituvchi tomonidan mashg'ulotlarga nisbatan oson tayyorgarlik va darsning cheklangan vaqtlarida nisbatan ko'proq o'quv materiallarini taqdim etish qobiliyatidir. Ta'lim oluvchining o'quv materiallarini o'zlashtirishning samardorligi nuqtai nazaridan esa bu passiv usul hisoblanadi va samarali emas. Shu o'rinda ko'plab afzalliklarga ega bo'lgan ta'limning faol texnologiyalari haqida quyidagicha to'xtalish mumkin.

Ta'limning faol modeli ta'lim oluvchilar va o'qituvchilarning o'zaro hamkorligiga asoslanadi, unda ta'lim oluvchilar passiv tinglovchilar emas, balki faol ishtirokchilar, ta'lim oluvchilar va o'qituvchilar teng pozitsiyalarda faoliyat yuritadilar.

THE ROLE OF EXACT SCIENCES IN THE ERA OF MODERN DEVELOPMENT

REPUBLICAN SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE

Volume: 3 Issue: 1

Ta'lim jarayonida zamonaviy ta'lim texnologiyalaridan foydalanish zamonaviy va samarali bo'lishi bilan birga dolzarb hisoblanadi. Chunki zamonaviy ta'lim texnologiyalaridan foydalanish natijasida ta'lim oluvchilar egallangan bilimlarni o'rganish va tahlil qilish, shuningdek, ularning ijodiy qobiliyati va muloqot ko'nikmalarini rivojlantirish imkoniga egadir. Ta'lim texnologiyasidan foydalanish muammosi:

- zamonaviy ta'lim texnologiyalarini o'zlashtirish orqali o'z-o'zini tarbiyalash darajasini oshirish;
- olgan bilimlarini amalda qo'llash;
- zamonaviy ta'lim texnologiyalari samaradorligini aniqlash;
- ta'lim oluvchining ta'lim sifatini oshirish
- faol ta'lim texnologiyalari ta'lim jarayonida faol fikrlash va amaliy faoliyatga jalb qilish, ularni rejalashtirish, tashkil etish, amalga oshirish, baholash va treningda faol ishtirok etish (masalan, muammoli ma'ruza, birgalikda ma'ruza, oldindan rejalashtirilgan xatolar bilan ma'ruza, ma'ruza-konferensiya; muammoli seminar, evristik suhbat; o'quv muhokamasi; adabiyot bilan mustaqil ishlash; seminar-trening; keys-stadi; portfel).

Interaktiv ta'lim modeli-faol ta'lim texnologiyalari guruhning o'zaro hamkorlik va o'zaro o'rganish tajribasini o'zlashtirish jarayoniga ta'sirini kuchaytirishning psixologik mexanizmlariga asoslangan rivojlanishning faol modelidir.

Faol ta'lim texnologiyalar haqida so'z borarkan, innovatsion pedagogik texnologiya turlariga qisqacha to'xtalmoqchiman. Ta'limni modernizatsiyalashtirish ta'lim jarayonida bilim, ko'nikma, malakalarni shakllantirish bilangina hal bo'lib qolmaydi. Ta'lim oluvchi shaxsni mustaqillik, tashabbuskorlik, javobgarlikni his etish, tanqidiy fikrlash kabi sifatlar bilan bog'liq funksiyalarni ta'limni shaxsga yo'naltirilgan tizimi vositasida amalga oshiriladi.

Ta'lim texnologiyalari muayyan o'quv predmeti uchun dastur va ta'lim standartida belgilangan maqsadlarga erishish uchun ta'lim jarayoniga integratsiyalashishga imkon beradi.

Pedagogik texnologiyalar pedagogik strategiyaning asosiy yo'nalishlarini ta'limni insonparvarlashtirish va shaxsga yo'naltirilgan tizimli yondashuvni ya'ni ta'lim oluvchining aqliy rivojlanishini, ularning mustaqilligini hamda o'qituvchiga va bir-biriga mehr-muruvvat ko'rsatish kabilarni amalga oshirishni ta'minlaydi. Innovatsion pedagogik texnologiyalarning o'ziga xos xususiyati insonning individualligiga, uning ijodiy faoliyatni rivojlantirishga, shaxsga alohida e'tibor

qaratishni taqazo etadi. Ilmiy-pedagogik adabiyotlarda “Pedagogik (ta’lim) texnologiya” tushunchasining turli talqinlari mavjud.

Texnologiya – tanlangan usul doirasida muayyan faoliyatni amalga oshirishning batafsil usuli.

Ta’lim texnologiyasi - fan doirasida o’qituvchi faoliyatining shunday tuzilmasiki, unda ma’lum harakatlar va bashorat qilingan natijaga erishish ketma-ketlikda taqdim etiladi.

O’qitish texnologiyasi – mavzu doirasida mavjud sharoit va o’rnatilgan vaqtda belgilangan ta’limiy maqsad va ko’zlanayotgan natijalarga kafolatli erishishni vositali ta’minlovchi, muloqot, axborot va boshqaruvning eng qulay yo’l va o’qitish vositalarining tartibli yig’indisi.

Ta’lim berishni texnologiyalashtirish – bu o’qitish jarayoniga texnologik yondashish asosida ta’lim maqsadlariga erishishning eng maqbul yo’llari va samarali vositalarni tadqiq qiluvchi va qonuniyatlarni ochib beruvchi pedagogik yo’nalishdir.

Bugungi kunda xorij pedagogikasida ta’lim texnologiyalarining umumqabul qilingan tasnifi mavjud emas. Bu dolzarb ilmiy-amaliy muammoni hal etishga turli mualliflar turlicha yondashadilar.

O’qitishga innovatsion yondashishda yangi texnologiyalarga asos bo’luvchi asosiy tamoyil, talab va maqsadlar majmui sifatida yondashishdir.

Xulosa shuki, zamonaviy ta’limning talabi ta’lim oluvchilarga iloji boricha ko’proq bilim berish emas, balki ularni mustaqil o’rganishga, nafaqat bilishga, balki olingan ma’lumotlar bilan faoliyat ko’rsatishga o’rgatishdir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro’yxati:

1. Abdullayeva Sh., Ahatova D. va boshqalar. Pedagogik texnologiyalar. Navoiy – 2003-yil.
2. Hamroyev B. Ta’lim texnologiyalari. Toshkent-2018 yil.
3. Kasb-hunar ta’limi. Ilmiy-uslubiy, amaliy, ma’rifiy jurnal. 2019-yil.
4. Pedagogika nazariyasi va tarixining ayrim dolzarb muammolari. “Fan” nashriyoti, 2006-yil.
5. Saidov S. “O’qitish metodlari va usullari”, Fan nashriyoti, 2015 yil.